

Lähde: Mika Vaihekoski, https://users.utu.fi/moovai/mv_sanasto.html (2021-05-18 14:45:56)
Julkaistu [CC-BY-lisensillä](#)

RAHOITUSALAN SANASTO - GLOSSARY OF FINANCIAL TERMS IN FINNISH

Mika Vaihekoski, Professori, KTT

(Turun kauppakorkeakoulu)

Tämä hypertext-sanasto sisältää yli 280 termiä selitettynä. Viimeisin suurempi päivitys 28.12.2005. Netistä löytyy useita muitakin rahoitusalan sanastoja. Yksi tuoreimmista on valtioneuvoston kanslian käännös- ja kielitoimialalla valmisteltu finanssialaan liittyvää termistö, joka löytyy täältä (linkki [http://vnk.fi/artikkeli/-/asset_publisher/rahoitusmarkkinasanasto-kolmella-kielella]). Tämän sanaston laatijan kotisivu löytyy puolestaan täältä (linkki [<https://users.utu.fi/moovai/index.html>]).

A

Absoluuttisen tuoton rahasto (*absolute return fund*) Toisinaan käytetään myös nimitystä hedge-rahasto. Absoluuttisen tuoton rahastot pyrkivät tuottamaan lupaamansa tuoton markkinoiden kehityksestä huolimatta. Absoluuttisen tuoton rahastot pyrkivät eliminoimaan markkinariskin kokonaan, mutta ne eivät ole riskittömiä. Riskillä on myös muita dimensioita. MV / 4.12.2005
Aggressiivinen osake (*aggressive stock*) Markkinoiden keskimääräistä riskikkäämpi osake. Jos riskiä mitataan beetalla, on aggressiivisen osakkeen beeta yli yksi. Vastakohta on **defensiivinen osake**. MV / 4.12.2005

Aika-arvo (*time value of money*) Ks. **rahan aika-arvo** tai **option aika-arvo**. MV / 4.12.2005

Aikahajauttaminen (*time diversification*) Aikahajauttamisella tarkoitetaan arvopaperin ostojen tai myyntien tekemistä pienemmissä erissä yksittäiseen kauppahetkeen liittyvän riskin pienentämiseksi. Katso myös Antellin ja Vaihekosken artikkeli aikahajauttamisen hyödyistä [[pdf/Aikahajauttaminen.pdf](#)] (julkaistu tiivistettynä Arvopaperi-lehdessä 2001). MV / 4.12.2005

Aktiiviriski Ks. **seurantavirhe**. MV / 4.12.2005

Alfa (*alpha*) Toisinaan käytetään myös nimitystä Jensenin alfa. Kertoo sijoituskohteen riskikorjatun (yli)tuoton ts. tuoton, joka ylittää kohteen systemaattisen (beta)riskin. Matemaattisesti alfa on tarkastelukohteen tuotto vähennettynä CAPM-mallin (tmv.) perusteella lasketulla tuotolla (riskitön korko lisättyinä ko. kohteen beeta kertaa markkinoiden toteutunut riskipremio). Alfa on oltava vähintään nolla ollakseen hyvä. Mitä suurempi alfa on, sitä paremmin sijoituskohte on menestynyt suhteessa sisältämäänsä riskiin. Graafisesti alfaa voidaan kuvata seuraavasti: MV / 4.10.2006

Alijäämähyvitys Pääomatulon hankkimisesta aiheutuneiden menojen vähennys verotuksessa. Jos verovelvollisella ei ole riittävästi tai ollenkaan pääomatuloja, syntyy alijäämä, joka saadaan osittain vähentää ansiotuloista menevästä verosta. Ansiotulosta vähennettävää osuutta kutsutaan alijäämähyvitykseksi. MV / 4.10.2006

Alimerkintä Jos osakeannissa ei merkintäajan kuluessa merkitä osakepääoman korotuspäätöksen

mukaista osakkeiden vähimmäismäärää, on kyseessä alimerkintätilanne. MV / 4.12.2005
Allokaatio (*allocation*) Sanalla on kaksi eri merkitystä tilanteessa riippuen: MV / 4.12.2005

1. Sijoitusomaisuuden jakaminen eri kohteiden välillä eli ns. allokaatiopäätös kertoo niiden allokaation. Esim. 10 % käteiseen, 40 % joukkolainoihin ja loput osakkeisiin.
2. Osakkeiden suuntaaminen ja jakaminen osakeannissa tai -myynnissä tietyille ryhmille, esimerkiksi yleisön ja institutionaalisten sijoittajien välinen allokaatio.

ALM (*Asset Liability Management*) Varojen ja vastuiden hallinta siten, että niiden riskit pienenevät. Yleisesti käytetty ALM-menetelmä on **immunisaatio**, jolloin varojen ja vastuiden kassavirrat pyritään ajoittamaan samanaikaiseksi tai ainakin molempien **duraatiot** pyritään saamaan yhtä suuriksi. MV / 7.4.2006

Amerikkalainen optio (*American option*) Optio, joka voidaan toteuttaa milloin tahansa voimassaoloaikanaan. Vrt. **eurooppalainen optio**, jonka voi toteuttaa vain option erääntyessä. Amerikkalainen optio on aina eurooppalaista optiota arvokkaampi vapaamman toteutusmahdollisuutensa vuoksi. Amerikkalaisen option hinnoitteluun ei ole kehitetty Black-Scholes-kaavan tapaista analyttistä ratkaisua. MV / 4.12.2005

Analyttikko Sijoitus- ja yritystutkija, joka arvioi yrityksen arvoa julkisesti saatavilla olevan informaation avulla. Lisätietoja Suomen sijoitusanalyttikot ry [<http://www.suomensijoitusanalyttikot.fi/>]. MV / 5.12.2005

Annuiteettilaina (*annuity loan*) Laina, joka maksetaan takaisin yhtä suurina maksuja käyttäen. Tämä maksu sisältää sekä koron että lyhennyksen. Kuluttajien asuntolainat ovat usein juuri annuiteettilainoja, koska kuluttaja tietää tällöin tarkkaan maksusuoritustensa suuruuden. Korkojen muuttuessa lainan takaisinmaksuaika voi muuttua tai annuiteetin suuruutta voidaan muuttaa. MV / 5.12.2005

Apportti Osakkeiden merkintä muuta omaisuutta kuin rahaa vastaan, esimerkiksi kiinteän omaisuuden antaminen apportiomaisuutena perustettavan yhtiön käyttöön osakepääoman maksamisen sijasta.

APT-teoria (*arbitrage pricing theory*) on **CAPM-mallin** lisäksi käytetyin osakkeiden hinnoittelumalleista. Teorian perusteella osakkeen hinta ja tuotto riippuvat osakkeen tuoton herkkyydestä erilaisiin riskitekijöihin (ns. faktoreihin). Yksi näistä faktoreista voi olla markkinariski kuten CAPM-mallissa. Muita riskitekijöitä ovat esimerkiksi odotettu inflaatio tai korkotaso. MV / 5.12.2005

Arbitraasi (*arbitrage*) Riskittömien voittojen tekeminen markkinoiden virheellisiä hintoja hyväksikäyttäen. Tehokkailla markkinoilla ei ole arbitraasimahdollisuuksia. MV / 5.12.2005

ARCH (*Autoregressive Conditional Heteroscedasticity*) eli autoregressiivinen ehdollinen heteroskedastisuus on yleinen tuottojen varianssin/volatiliteetin mallintamiseen käytetty matemaattinen malli. Mallilla voidaan ennustaa varianssia, sillä toisin kuin osakkeiden tuotot on osakkeiden varianssi ennustettavissa suhteellisen hyvin. MV / 5.10.2006

Arvo-osake Osake on arvo-osake, jos yhtiön markkina-arvo jaettuna yhtiön tasearvolla eli ns. P/B-luku on matala. Yrityksen, jolla on paljon reaaliomaisuutta, osake on usein arvo-osake.

Vastakohtana arvo-osakkeelle on **kasvuosake**. Useiden tutkimusten mukaan arvo-osakkeet ovat menestyneet pitkällä aikavälillä paremmin kuin kasvuosakkeet. Useat sijoittajat suosivat kuitenkin kasvuosakkeita nopeamman voiton toivossa. MV / 5.12.2005

Arvo-osuus Elektroniseen arvo-osuusjärjestelmään liitetty arvopaperi. Arvo-osuuksilla on korvattu painetut arvopaperit, kuten osakekirjat ja joukkovelkakirjat. MV / 5.12.2005

Arvo-osuustili Henkilökohtainen tili, jolle kirjataan osakeomistukset yhtiöittäin ja arvo-osuuslajeittain.

Arvo-osuusrekisteri Rekisteri, jossa arvo-osuustilejä ylläpidetään.

Arvopaperi Arvopaperikaupan kohteena oleva asiakirja tai arvo-osuus, kuten osake tai

joukkovelkakirja.

Arvopaperikauppa Arvopapereiden osto ja myynti.

Arvopaperikeskus Suomen Arvopaperikeskus (APK) vastaa kotimaisten ja ulkomaisten arvopapereiden käsittelystä rekisteri- ja selvitysjärjestelmissä. Arvopaperikeskus selvittää osake- ja velka-arvopaperit myyjältä ostajalle ja käsittelee arvo-osuusjärjestelmässä liikkeeseenlaskijoiden yhtiötapahtumat, kuten osingot ja erilaiset pääomajärjestelyt (linkki [<http://www.apk.fi/>]). MV / 15.12.2005

Arvopaperimarkkinasuora eli security market line. Kuvaa sijoituskohteen tuotto-odotuksen ja beetan välistä yhteyttä.

Arvopaperisalkku Henkilön tai yhteisön omistamat arvopaperit muodostavat yhdessä arvopaperisalkun. Arvopaperisalkkua kutsutaan myös sijoitussalkuksi tai portfolioksi. MV / 15.12.2005

Arvopaperisointi (securitization) Omaisuuden muuttaminen markkinakelpoisiksi markkinakelpoisiksi ja jaettaviksi arvopapereiksi, jotta omaisuuden likviditeetti paranee. Yleisin esimerkki on kiinteistöjen kerääminen yhteen yhtiöön ja yhtiön listaaminen pörssiin. Arvopaperisoinnin etuna on riskien jakaminen usean tahon kesken, jolloin sijoittajien tuottovaatimus alenee ja samalla kohteen arvo nousee. MV / 15.12.2005

Arvopaperistuminen Yleinen kehitys, jossa jälkimarkkinakelvottomia sijoituksia muutetaan arvopapereiksi, joilla voidaan käydä kauppaa. MV / 27.12.2005

Arvopaperisäilytys Pankin tai muun arvopaperivälittäjän palvelu, jossa arvopapereita säilytetään ja hoidetaan asiakkaan lukuun.

Arvopaperivälittäjä Pankki tai pankkiiriliike, joka välittää arvopaperikauppoja ja tarjoaa omaisuudenhoito- ja muita sijoituspalveluja. Sijoituspalveluyritys.

Arvopäivä Valuutta-, arvopaperi- tai muun kaupan toteutumispäivä. Vaihtelee eri arvopaperien ja pörssien kesken. MV / 15.12.2005

Avomarkkinaoperaatio (open market operation) Keskuspankin tekemä sijoitustodistus- tai valuuttakauppa, jolla pyritään vaikuttamaan markkinoiden hintatasoon. MV / 27.12.2005

B

Basis point eli (perus)piste. Prosenttiyksikön sadasosa. Sata peruspistettä on yksi prosentti. MV / 4.12.2005

Bear market Termi, jolla kuvataan osakemarkkinoiden laskukautta. Taustaideana on bear, karhu ja sen alaspäin kaartuvat raatelukynnet.

Behavioral finance Rahoitustutkimuksen osa, joka tutkii ihmisen käyttäytymisen vaikutusta markkinoiden toimintaan.

Bermudalainen optio Optio, joka juoksuaikansa aluksi on **eurooppalainen optio**, mutta joka myöhemmin muuttuu **amerikkalaiseksi optioksi**. Palkitsemisjärjestelmien optiot ovat usein luonteeltaan tällaisia eli muutaman ensimmäisen vuoden aikana niitä ei voi lunastaa, mutta tietyn odotusajan jälkeen ne voi lunastaa koska vaan.

Beeta (beta) Mittaa osakkeen systemaattista riskiä (markkinariskiä) ja kokonaistuoton riippuvuutta markkinoiden keskimääräisestä tuotosta. Jos beeta on yksi, osakkeen tuotto muuttuu samaa tahtia kuin markkinoiden keskimääräinen tuotto. Jos kerroin on kaksi, riski on suurempi ja tuotto vaihtelee keskimäärin kaksinkertaisesti markkinoihin verrattuna. Vastaavasti alle yhden beetan osakkeet reagoivat markkinoiden muutoksiin keskimäärin pienemmällä voimakkuudella. MV / 27.12.2005

Bisnesenkelit Yksityishenkilöitä, jotka sijoittavat pääomaa pieniin, kasvupotentiaalia omaaviin yrityksiin. Sijoitukset usein pienempiä kuin varsinaisilla pääomasijoittajalla. Osallistuu usein läheisesti sijoituskohteensa neuvontaan ja auttaa yritystä menestymään.

Black-Scholes malli Optioiden hinnoittelussa yleisesti käytettävä matemaattinen malli, jonka professori Black ja Scholes kehittivät 1973. Mallin parametreja ovat yksinkertaisimmassa mallissa kohde-etuuden markkinahinta, toteutushinta ja volatilitteetti sekä aika toteutushetkeen ja riskitön korko. MV / 7.12.2005

Blue chip Yhdysvalloissa käytetty termi ison ja tunnetun yrityksen osakkeesta. **Dow Jones -pörssi-indeksissä** mukana olevat 30 yritystä. Suomessa blue chipeiksi voi lukea 20-25 pörssin päälistan markkina-arvoltaan suurinta yritystä.

Bootstrap-menetelmä Menetelmä **korkokäyrän** laskemiseksi. MV / 7.4.2006

Bull market Osakemarkkinoilla tarkoittaa nousevia osakekurseja sekä vilkasta kaupankäyntiä. Taustaideana on härkä (bull) ja sen nousevat sarvet. Vastakohta on **beat market**. MV / 7.12.2005

Bulletlaina Laina, joka maksetaan takaisin yhtenä eränä takaisinmaksuhetkellä. Kuluttajien ottamat lainat eivät useinkaan ole bulletlainoja vaan **tasalyhenteisiä** lainoja tai **annuiteettilainoja**.

Bullet-laina (*bullet bond*) Joukkolaina, jonka pääoma maksetaan takaisin yhdessä erässä lainan erääntyessä. Muissa kuin nollakuponkilainoissa kuponkikorkoa maksetaan kuitenkin laina-aikana. MV / 4.12.2005

Buy out eli ulososto. Tarkoittaa yhden osapuolen ostamista pois yrityksen omistajista. Yleisin muoto on **Management Buy Out**. Katso myös **LBO**. MV / 28.12.2005

C

CAPM Capital Asset Pricing Model eli CAPM on yksi modernin rahoitusteorian keskeisistä teorioista. Sen perusteella osakkeen riskiä pitää mitata beeta-kertoimella - ei volatilitteetilla. CAPM-mallilla on useita käyttökohteita, mm. odotetun tuoton laskeminen, rahastojen vertailu ja **yrityksen pääoman tuottovaatimus**. CAPM-mallin mukaan arvopaperin odotettu tuotto on riskitön korko lisättynä **beeta** kertaa **markkinoiden riskipremio** eli $E[r_i] = r_f + \beta \times E[r_m - r_f]$. MV / 4.12.2005

CBOE (Chicago Board of Options Exchange) Chicagossa sijaitseva yksi maailman suurimmista johdannaispörsseistä. Linkki [<http://www.cboe.com>]. MV / 28.12.2005

CD (certificate of deposit) suomeksi **sijoitustodistus**. MV / 7.12.2005

Commercial paper Katso **yritystodistus**.

Current ratio Yleisesti käytetty maksuvalmiuden tunnusluku, joka kertoo nopeakiertoisen omaisuuden ja lyhytaikaisten velkojen suhteen. MV / 28.12.2005

D

Debentuuri Velkakirja, jonka voi laskea liikkeelle kuka tahansa kirjanpitovelvollinen elinkeinonharjoittaja.

Defensiivinen osake Keskimääräistä vähäriskisempi osake. Jos riskiä mitataan beetalla, on defensiivisen osakkeen beeta alle yksi. Vastakohta on **aggressiivinen osake**.

Delta-kerroin Yleisemmin delta-kertoimella viitataan **option deltaan**. Toisinaan käytetään myös kertomaan sijoitussalkun arvossa tapahtuva prosentuaalinen muutos osakemarkkinoiden noustessa yhdellä prosentilla. MV / 28.12.2005

Diileri Omaan tai työnantajansa lukuun arvopaperi-, rahamarkkina- tai valuuttakauppaa käyvä henkilö.

Diskonttaus Tulevaisuudessa tapahtuvan kassavirran, hinnan tai arvon aikaisemman arvon laskeminen. Yleensä mielenkiinnon kohteena on tulevan rahasuureen tämän hetkisen arvon eli

nykyarvon selvittäminen. Käytännössä diskonttaus tapahtuu kertomalla tuleva rahamäärä diskonttaustekijällä: $1/(1+r)^t$ missä r on käytetty korkokanta ja t on aika. Katso myös **rahan aika-arvo**. MV / 28.12.2005

Diversifikaatio Katso **hajautus**.

Dow Jones Industrial Average (DJIA) New Yorkin pörssin vaihdetuimpien osakkeiden kurssikehitystä kuvaava indeksi. Laskettu toukokuusta 1896 alkaen. MV / 4.12.2005

Due diligence Tarkoittaa sijoituskohteen eri osa-alueiden analysointia ja tarkistamista. Due diligence tehdään usein yrityskaupoissa ja ennen pääomasijoituksia.

Duraatio Sanalla on kaksi eri merkitystä tilanteessa riippuen: MV / 4.12.2005

1. Joukkolainojen duraatio kertoo, missä ajassa keskimäärin sijoitetut rahat palautuvat sijoittajalle takaisin vuosina.
2. Duraatio kuvaa myös korkosalkun herkkyyttä korkotason muutoksille - mitä suurempi duraatio, sitä suurempi korkoriski. Bullet-lainoilla duraatio on sama kuin juoksuaika.

E

EBIT (Earnings Before Interest and Taxes) Tulos ennen korkoja ja veroja. MV / 7.12.2005

ECB (*European Central Bank*) EU:n keskuspankki. ECB:n pääkonttori on Frankfurtissa. Linkki [<http://www.ecb.int>] MV / 7.12.2005

Efektiivinen tuotto (effective yield) Arvopaperin todellinen tuotto kulut huomioiden. Osakkeissa efektiivinen tuotto kertoo todellisen osinkotuoton. Se lasketaan jakamalla osinko osakkeen nykyisellä osakekurssilla. MV / 27.12.2005

Eksoottinen optio (*exotic option*) Eksoottinen optio poikkeaa tavallisesta perusoptioista siten, että sen arvo määräytyy mutkikkaammin. Esimerkiksi Aasianlaisen option toteutushinta määräytyy tietyn ajan noteerausten keskiarvona. Eksoottisten optioiden hinnoittelu on usein hyvin mutkikasta. Usein **Black-Scholes-kaavan** tapaista analyttistä ratkaisua ei ole olemassa ja hinta joudutaan laskemaan simulaation tai binomimallin avulla. Eksoottiset optiot ovat yleisiä **osakeindeksilainoissa**. MV / 27.12.2005

Emissio Arvopaperien liikkeeseenlasku. Tyypillinen esimerkki on osakeanti. MV / 27.12.2005

Emissiovoitto Arvopaperin nimellisarvon ja liikkeeseenlaskuhinnan erotus. Voitto jää liikkeeseenlaskijan käytettäväksi.

Ensimmäinen markkinat (*primary market*) Arvopapereiden liikkeeseenlaskumarkkinat rahoituksen hankkimiseksi. MV / 27.12.2005

EP-luku Osakekohtaisen nettotuloksen ja osakkeen kurssin suhde. **P/E-luvun** käänteisluku. MV / 14.10.2006

EPS Earning per share, osakekohtainen tulos. Yhtiön nettotulos yhtä osaketta kohti.

Epäsystemaattinen riski (*unsystematic risk, idiosyncratic risk*) Se osa yksittäiseen arvopaperiin liittyvästä volatilitteettiriskistä, jonka vaikutus voidaan poistaa sijoitussalkusta riittävän hajautuksen avulla. Epäsystemaattinen ja **systemaattinen riski** muodostavat yhdessä sijoituskohteen kokonaisriskin. MV / 27.12.2005

Erikoissijoitusrahasto Sijoitusrahasto, joka toimii valtioneuvoston poikkeusluvalla ja voi poiketa tietyistä sijoitusrahastolain pykälästä. Erikoissijoitusrahasto voi esimerkiksi keskittyä sijoitustoiminnassaan yhteen toimialaan tai tietyille maantieteelliselle alueelle ja keskittää sijoituksiaan pienempään määrään kohteita.

ETC (*exchange traded commodity*) ETF:n tapaan **indeksiosuusrahasto**, joka sijoittaa hyödykkeisiin (kulta, öljy, alumiini, vilja jne.), usein tosin johdannaisten avulla. Noteerattu pörssissä, joten sijoittaja ostaa ja myy osuuksia normaalista rahastosta poiketen pörssin kautta.

ETC pyrkii tarjoamaan sijoittajille helpon ja kustannustehokkaan tavan sijoittaa hyödykkeiden hinnan kehitykseen. MV / 11.12.2011

ETF (*exchange traded fund*) Ks. **indeksiosuus**. MV / 14.10.2006

Euribor-korot (*Euribor interest rates*) Euribor-korko on euroalueen rahamarkkinoiden viitekorko ja lyhenne sanoista Euro Interbank Offered Rate. Euroopan keskuspankki laskee euriborkorot 1 viikon sekä 1 - 12 kuukauden ajanjaksoille jokaisena pankkipäivänä. Vastaava korko oli esim. Suomessa aiemmin vuoteen 1998 käytössä ollut Helibor-korko. Lisätietoja täältä [http://www.euribor.org/] MV / 14.10.2006

Eurooppalainen optio (*European option*) Optio, joka voidaan toteuttaa vain päättymispäivänään. Eurooppalaisilla optioilla käydään kauppaa ympäri maailman. Eurooppalainen optio on ns. perusoptio (engl. plain vanilla option) toisin kuin **eksottiset optiot**. MV / 4.12.2005

EVA (*Economic Value Added*) on suomeksi taloudellinen lisäarvo. Se mittaa yrityksen tulosta yli yrityksen pääomalle vaaditun rahamääräisen tuottovaatimuksen. Koska EVA on rekisteröity tavaramerkki, käytetään siitä myös nimitystä economic profit (EP). Katso **lisäarvo**. MV / 4.12.2005

F

FED (*Federal Reserve Board*) Yhdysvaltain keskuspankki. FED:llä on useita aluekonttoreita. St. Louis FED tarjoaa FRED-tietokannassa [http://research.stlouisfed.org/fred2/] kiinnostuneille useita aikasarjoja ilmaiseksi. MV / 7.12.2005

Fundamenttianalyysi Makrotaso: kansantalouden kehityksen ennustamista korkotasoa, bruttokansantuotetta, inflaatiota, työllisyyttä ja varastotasoa hyväksikäyttäen. Mikrotaso: yritysten tilinpäätös- ja tasetietojen analysointia tuloskunnon ja osakkeen kurssikehityksen ennustamiseksi.

Futuuri Vakioitu johdannaissopimus, jossa sitoudutaan tulevaisuudessa ostamaan tai myymään tietty määrä tiettyä hyödykettä tietyssä päivänä sopimushetkellä sovittuun hintaan.

Fuusio (*merger*) Osakeyhtiöiden yhteensulautuminen. MV / 7.12.2005

G

GARCH (*Generalized Autoregressive Conditional Heteroscedasticity*) on yleistetty **ARCH -malli**. MV / 7.12.2005

GIPS (*Global Investment Performance Standard*). Kansainvälinen sijoitusten menestymisen arviointiin kehitetty standardi. MV / 7.12.2005

Goodwill Liikearvo, joka määräytyy esimerkiksi yrityskaupan yhteydessä.

H

Hajautus (*diversification*) Sijoituskohteiden hajautuksella tarkoitetaan varojen hajauttamista riskin pienentämiseksi. Hajautuksen taustalla on rahoitusteorian yksi keskeisistä teorioista, jonka mukaan sijoituskohteiden kokonaisriski ei ole kohteiden painotettu keskiarvo vaan alempi. Hajautus voidaan jakaa kahteen osaan: 1) hajautus eri kohteiden suhteen eli ns. kohdehajauttaminen ja 2) hajautus ajan suhteen eli ns. **aikahajauttaminen**. Kohdehajauttamista voi tehdä esim. maiden / teollisuudenalojen / rahastonhoitajien suhteen. MV / 7.12.2009

Hallinnointipalkkio Rahastoyhtiön sijoitusrahaston hoidosta perimä palkkio. Suomessa palkkio on tavallisesti 1-2 prosenttia rahaston pääomista. Usein palkkio on kiinteä, mutta yhä useammin tuottosidonnainen. MV / 7.12.2005

Hallintarekisteri Arvo-osuusrekisteri, jossa näkyy osakkeen todellisen omistajan sijasta vain

arvo-osuustilin hoitaja. Hallintarekisteröidyt osakkeet oikeuttavat osinkoihin ja osakeantiin, mutta niiden nojalla ei voi käyttää äänivaltaa yhtiökokouksissa. Hallintarekisteriin merkittyjen osakkeiden omistus ei tule julkiseksi. Tällä hetkellä (vuonna 2004) hallintarekisteri on avoinna vain ulkomaisille sijoittajille. MV / 27.12.2005

Hankintameno-olettama Omaisuuden myynti- eli luovutusvoiton verotuksessa todellisen hankintahinnan kanssa vaihtoehtoinen vähennys. Jos hankintahinta on vain hyvin pieni osa myyntihintaa, hankintameno-olettaman käyttö yleensä kannattaa. Vuodesta 2005 alkaen vähintään 10 vuotta omistetun omaisuuden hankintameno-olettamaksi saa käyttää 40 prosenttia kauppahinnasta. MV / 4.12.2005

Hedge-rahasto (*hedge fund*) Rahastotyyppi, jonka alle mahtuu useita erilaisia sijoitusstrategioita käyttäviä rahastoja. Perinteisesti hedgerahastolla eli suojarahastolla viitattiin rahastoon, jonka tavoitteena on markkinaneutraali sijoitus eli markkinariskin poisto (ts. beta on nolla). Samalla rahasto tavoitteli vakaata positiivista tuottoa, mistä nimitys absoluuttisen tuoton rahasto. Rahasto ei kuitenkaan ole riskitön, vaikka beta onkin lähellä nollaa. Hedge-rahasto-nimikkeen alle on kuitenkin tullut paljon myös perinteisestä suojauskäsityksestä poikkeavia rahastoja, kuten vipurahastoja ja erityisen mutkikkaita sijoitusstrategioita käyttäviä rahastoja. Katso myös **absoluuttisen tuoton rahasto** ja **vipurahasto**. MV / 7.12.2009

Hedging (*to hedge*) Hedging on riskiltä suojautumista vastakkaisen position avulla. Jos sijoittaja on suojautunut hedgingin avulla on hänen positionsa toisaalla kärsimä tappio korvauttu hedge-position toisaalla tekemällä tuotolla. MV / 16.1.2006

HETI Helsingin Arvopaperipörssin automaattinen kaupankäynti- ja informaatiojärjestelmä.

High yield bond Katso **roskalaina**. MV / 16.1.2006

Hintaindeksi (*price index*) Osakeindeksejä lasketaan usein hinta- ja tuottoindekseinä. Hintaindeksi ei huomioi yhtiöiden maksamia osinkoja, joten se jää **tuottoindeksistä** muutaman prosentin jälkeen joka vuosi. Kuuluisin hintaindeksi on DJIA-indeksi. MV / 7.12.2009

Hybridilaina (*hybrid bond*) Uusi välirahoitukseen luokiteltava (joukko)lainainstrumentti, joka on periaatteessa vierasta pääomaa, mutta se voidaan tietyin ehdoin laskea omaksi pääomaksi IFRS-tilinpäätöksessä. Yrityksen konkurssitilanteessa viimeisenä saajana perässä vieraan pääoman saajien joukossa juuri ennen omaa pääomaa. MV / 27.2.2013

Hyötyfunktio (*utility function*) Rahoitus- ja talusteorian keskeinen funktio, joka kuvaa ihmisten käyttäytymistä. Talusteoriassa ihmisen oletetaan maksimoivan omaa hyötyään ottamatta kantaa siihen mistä tuota hyötyä saa. Rahoitusteoriassa tehdään se lisäoletus, että sijoittajan hyöty riippuu varallisuuden kasvusta, joten hän pyrkii maksimoimaan omaa varallisuuttaan. MV / 16.1.2009

I

I-lista (*Investor List*) on Helsingin pörssin kaupankäyntilista, jossa noteerataan keskisuuria yrityksiä.

ICAPM-malli (*intertemporal CAPM*) on **CAPM-mallin** lisäksi yksi käytetyimmistä osakkeiden hinnoittelumalleista. Mertonin (1973) kehittämän teorian mukaan sijoittaja haluaa suojautua markkinariskin lisäksi muitakin riskejä vastaan. Yksi tällainen riski voi olla korkoriski, jolloin ICAPM-mallista tulee kaksifaktorinen malli, jossa markkinariskin lisäksi on ns. jvk-riskifaktori. Toisinaan ICAPM-mallilla viitataan myös *international CAPM* -malliin. MV / 5.10.2009

Ilmaisanti (*bonus issue*) Osakkaille maksuton osakeanti, jossa uudet osakkeet maksetaan omaan pääomaan kuuluvasta rahastosta. Ilmaisanti on usein sama asia kuin rahastoanti. MV / 27.12.2005

Ilmoitusvelvollinen Sisäpiiriin kuuluva henkilö, jonka on lain mukaan julkistettava arvopaperikauppansa. Ilmoitusvelvollisia ovat mm. yhtiön toimiva johto ja hallituksen jäsenet.

Immunisaatio (*immunization*) Immunisaatiolla tarkoitetaan tietyn riskin poistamista.

Immunisaatio-termiä käytetään yleisesti erityisesti kun korkosalkun korkoriski pyritään

poistamaan. Immunisaatioon liittyy läheisesti termi **hedging**. MV / 16.1.2006

Indeksitermiini Markkinaindeksiin perustuva termiinisopimus, kuten OMXH25-termiini.

Indeksioptio Optio, jonka kohdehyödykkeenä on indeksi. Usein indeksinä on osakeindeksi, esim. OMXH25-indeksi. MV / 27.12.2005

Indeksiosuus (*exchange traded fund*) Pörssissä kaupankäynnin kohteena oleva osuus indeksirahastosta. Poikkeaa indeksirahastosta siinä, että kaupankäynti on jatkuvaa ja hinta voi poiketa hetkellisesti rahaston arvosta. Toisaalta kauppa voidaan tehdä heti eikä odottaa seuraavaan päivään, kuten rahastoja ostettaessa tai myydessä. Helsingin Pörssissä kaupankäynnin kohteena on **OMXH25-indeksiosuus**. MV / 27.12.2005

Indeksidonnainen laina (*index-linked bond*) Joukkolaina, jonka tuotto on sidottu tietyn indeksin kehittymiseen. Usein kyseessä on pääomataattu osakeindeksilaina, joka takaa sijoittajalle sijoittamansa rahan takaisin lisättynä mahdollisella taatulla tuotolla (usein nolla tai hyvin matala) sekä tuotolla, joka on sidottu osakeindeksilainan kehitykseen. Lisätietoja ks. oheinen kirjoitus [pdf/Strukturoidut_lainat.pdf]. MV / 2.5.2006

Indeksirahasto (*index fund*) Sijoitusrahasto, joka sijoittaa osakkeisiin samassa suhteessa kuin niiden osuus on indeksissä. Indeksirahastoilla ja vastaavilla ETF:llä on keskeinen rooli ns. passiivisessa sijoitusstrategiassa. MV / 7.12.2009

Institutionaalinen sijoittaja (*institutional investor*) Suuria sijoituksia tekevä yhteisö, joita ovat esimerkiksi eläke- ja vakuutusyhtiöt, pankit, sijoitusrahastot ja eläkerahastot. MV / 27.12.2005

Instrumentti (*instrument*) Arvopaperikaupan kohde: osake, sijoitustodistus, velkakirja tai vastaava.

IPO (*Initial Public Offering*). Pörssiin listautuvan yrityksen ensimmäinen osakeanti eli ns. listautumisanti. MV / 4.12.2005

Irtautuminen (*exit*) Pääomasijoitusprosessin viimeinen osa, jossa pääomasijoittaja myy osuutensa yrityksestä. Yleisimmät irtautumistavat ovat: listautuminen pörssiin, kohdeyrityksen myynti kolmannelle osapuolelle tai pääomasijoittajan ulososto.

J

Jensenin alfa (*Jensen's alpha*) Ks. **alfa**. MV / 4.12.2005

Johdannaisinstrumentti (*Derivative instrument*) Instrumentti, jonka arvo perustuu jonkin toisen hyödykkeen arvoon. Esim. optiot, futuuri, termiinit ja **swapit**. MV / 4.12.2005

Johdannaismarkkinat Markkinat, joilla kaupankäynnin kohteena on toisen kohteen, esimerkiksi osakkeen, indeksin tai joukkovelkakirjan, arvoon perustuvia sopimuksia, kuten optioita.

Joukkolaina (*bond*) Ks. **joukkovelkakirjalaina**. MV / 7.12.2005

Joukkovelkakirjalaina Yhteisön yleisöltä ottama, yleensä jälkimarkkinakelpoinen laina, joka aiemmin jakautuu fyysisiin joukkovelkakirjoihin, mutta on nykyään yhä useammin paperiton tilimerkintä. Tästä syystä yhä yleisemmäksi on muodostunut nimitys **joukkolaina**.

Julkinen osakeyhtiö (*publicly listed company*) Yhtiö, joka on hakeutunut julkiseksi osakeyhtiöksi. Julkisen osakeyhtiön tunnistaa tunnuksesta Oyj. Kaikki pörssilistatut yhtiöt ovat julkisia osakeyhtiöitä, mutta ei päinvastoin. Toisaalta osa listaamattomista yrityksistä voi olla julkisia, vaikka niitä ei (vielä) ole listattu pörssiin. MV / 27.12.2005

Julkinen noteeraus Arvopaperin hinnan määräytyminen julkisen kaupankäynnin perusteella.

Junk bond Katso **roskalaina**.

Jälkimarkkinat (*secondary market*) Arvopaperien markkinat liikkeeseenlaskun jälkeen, jolloin sijoittajat voivat ostaa ja myydä haluamiaan arvopapereita esimerkiksi pörssissä. MV / 27.12.2005

K

Kassavirta (cash flow) Kassavirta muodostuu todellisista kassaan tulevista ja kassasta lähtevistä rahasuorituksista. Nettokassavirta on saatujen ja maksettujen kassavirtojen erotus. Yrityksen arvo lasketaan usein tulevien kassavirtojen nykyarvon avulla. MV / 27.2.2013

Kasvuosake (growth stock) Osake, jossa arvosta suuri osa perustuu yrityksen voimakkaaseen kasvuun tulevaisuudessa. Kasvuosakkeelle vastakohtaan muodostaa **arvo-osake**. MV / 27.12.2005

Kasvurahasto (*growth fund*) Sijoitusrahasto, joka ei jaa vuosittain voitto-osuutta, vaan voitto siirtyy rahasto-osuuden arvoon. MV / 7.12.2005

Kauppojen selvitys Arvopaperikaupan jälkeinen arvopapereiden selvittely välittäjien kesken. Suomessa kauppojen selvitys on hidasta ja kestää yleensä kolme päivää.

Kohde-etuus Hyödyke, jonka ostamiseen tai myymiseen optio/termiini oikeuttaa/velvoittaa ja jonka arvon muutoksiin option ja termiinin päiväärvon muutokset perustuvat.

Kokonaistuotto Arvopaperin koron tai osingon ja arvonnousun yhteistuotto.

Komissio Välityspalkkio. Välittäjän perimä palkkio toteutuneista arvopaperikaupoista.

Konveksiteetti (*Convexity*) Joukkolainan hinnan toinen derivaatta koron suhteen.

Käytetään **duraation** apuna korkosalkun hallinnassa. MV / 7.12.2005

Korkokäyrä Joukkolainojen markkinanoteerausta perusteella laskettu sijoittajien tuottovaatimus eripituisille nollakuponkilainoille. Korkokäyrä ennakoii korkojen tulevaa kehitystä ja kertoo samalla markkinoiden inflaatio-odotuksista. Korkokäyrä on tyypillisesti loivasti ylöspäin nouseva kuten oheisessa kuviossa, mutta tietyissä tilanteissa se voi olla alaspäinkin viettävä, tasainen tai nouseva ja laskeva. Useimmat talouslehdet julkaisevat valtion joukkolainoista lasketun korkokäyrän. Korkokäyrään liittyy läheisesti **tuottokäyrä**. MV / 14.10.2006

Korkoswap (korkovaihtosopimus) Kahden osapuolen välinen sopimus korkomaksujen vaihtamisesta keskenään. Yleensä toinen osapuoli maksaa kiinteää ja toinen muuttuvaa korkoa sovitulle summalle, kun ennen sopimusta tilanne oli päinvastainen. Toisinaan sopimuksessa voidaan sopia myös valuuttojen vaihdosta. Sopimuksen taustalla on osapuolten erilainen näkemys korkojen kehittymisestä tulevaisuudessa. Käytännössä osapuolten välissä toimii pankki välittäjänä (ja vastaosapuolena molemmille osapuolille). MV / 28.12.2005

Korkorahasto Korkoinstrumentteihin sijoittava sijoitusrahasto. Korkorahastot jaetaan lyhyen koron ja pitkän koron rahastoihin (toisinaan myös keskipitkän koron) riippuen siitä sijoittavatko ne pääosin alle vai yli vuoden **duraation** omaaviin korkopapereihin. MV / 7.12.2005

Kovenantti Lisäehto, joka rahoituksessa liittyy esimerkiksi joukkolainaan. Joukkolainaan liittyvä kovenantti voi esimerkiksi määrätä yrityksen korkeimman velkaisuusasteen ilman että laina erääntyy maksettavaksi. Kovenantin avulla velkoja pyrkii turvaamaan saataviaan. MV / 17.12.2012

Kurssi Arvopaperin julkisesti noteerattu hinta.

Kurssiriski Arvopapereiden hinnanmuutosten sijoittajalle aiheuttama riski. Synonyyminä käytetään hintariskiä.

Käypä hinta Arvopaperin markkinahinta.

Käyttäytymistieteellinen rahoitus (Behavioral Finance) Käyttäytymistieteellinen rahoitus tutkii rahoituksen kysymyksiä ihmisten käyttäytymisen kautta. Usein mielenkiinnon kohteena on ihmisen käyttäytymisen poikkeamista ns. neoklassisen rahoitusteorian taustalla olevista rationaalisuuden, hyötyfunktion maksimoimisen sekä bayesialaisen informaation käytön olettamuksista. Suuri osa tutkimuksista on keskittynyt sijoittajien käyttäytymiseen, mutta vastaava tutkimusta voidaan tehdä myös yritysjohtoon päätöksien suhteen (ns. Behavioral Corporate Finance). Käyttäytymistieteelliseen rahoitukseen liittyy laaja erityissanasto, joka menee tämän sanaston ulkopuolelle. Erinomainen psykologisen taloustieteen erityissanasta on löydettävissä täältä [<http://www.ace-economics.fi/index.php?pageid=11&aid=19>]. MV / 25.8.2013

L

LBO (*leveraged buy out*) Yrityskauppa, joka rahoitetaan lainapääomalla, jonka vakuutena käytetään ostettavan yrityksen varallisuutta. Lainan maksu perustuu yhtiön odotettavissa oleviin tuottoihin. MV / 7.12.2005

Liikevaihto (*turnover*) Yrityksen tilikauden myynti. MV / 7.12.2005

Liiketulos Yritysten voitto tai tappio, kun liikevaihdosta vähennetään muuttuvat ja kiinteät kulut sekä poistot.

Liikkeeseenlaskija Osakkeita tai joukkovelkakirjoja liikkeeseen laskeva osakeyhtiö, kunta tai valtio.

Liikkeeseenlasku Osakeanti tai joukkolainan myynti sijoittajille. Katso **emissio**.

Likvidi Nopeasti rahaksi muutettava. Likvidi osake on pörssissä sellainen, jonka vaihto on suurta. Hyvään likviditeettiin kuuluu myös pieni osto- ja myyntihinnan erotus (**spread**), eli osake voidaan tarvittaessa ostaa ja myydä ilman suuria kustannuksia. MV / 27.12.2005

Likviditeetti Osakkeiden tai muiden arvopapereiden rahaksimuutettavuus. Kuvaa arvopaperimarkkinoiden kykyä välittää kauppvoja nopeasti ja tehokkaasti. Jos likviditeetti on pieni, arvopapereiden osto ja myynti voi olla vaikeaa. Hyvä likviditeetti takaa isojenkin kauppajen nopean toteuttamisen ilman suurta vaikutusta hintatasoon. Likviditeettiä mitataan usein osakkeiden **spreadin** suuruudella, osakevaihdon määrällä tai myynnin aikaansaamalla hinnan muutoksella.

Limiitti Rajahinta, jolla sijoittaja suostuu ostamaan tai myymään arvopaperin. Voi myös olla luottoraja, jonka puitteissa asiakas saa tehdä kauppaa.

Liputus Pörssiosakkeiden omistusoikeuden julkistaminen, kun ostaja on ylittänyt tai alittanut määräosuuden yhtiön päätäntävällästä. Pörssisääntöjen mukaiset liputusrajat ovat 5, 10, 20, 33, 50, ja 66 prosenttia.

Listalleottoesite (*prospectus*) Pörssiyhtiön osakeannin yhteydessä sijoittajille suuntaama esite taloudellisesta tilastaan. Esite on tehtävä valtiovarainministeriön ohjeiden mukaisesti ja hyväksyttävä Rahoitustarkastuksessa. MV / 27.12.2005

Listautuminen Arvopaperin ottaminen julkisen kaupankäynnin kohteeksi.

Listautumisanti Ks. **IPO**.

Lisäarvo Lisäarvo on yrityksen voitto vähennettynä sijoittajien yritykseen sijoittamansa pääoman tuottovaatimuksella. Jos yritykseen on sijoitettu 100 rahaa ja tuottovaade on 10 %, on yrityksen tuotettava voittoa yli 10 tehdäkseen taloudellista lisäarvoa. Lisäarvo liittyy läheisesti **EVA-termiin**.

Lunastushinta Esimerkiksi sijoitusrahaston osuudesta sen omistajalle maksettava hinta.

Lunastuspalkkio Sijoitusrahaston rahasto-osuutta lunastettaessa perittävä palkkio. Yleensä noin yksi prosentti sijoituksen arvosta.

Lunastusvelvollisuus 1) Rahastoyhtiön velvollisuus vaadittaessa lunastaa sijoitusrahaston osuus. 2) Osakkeenomistajalle, jonka osuus yhtiön kaikista osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänimäärästä saavuttaa tai ylittää tietyn rajan, tulee velvollisuus lunastaa muiden osakkeenomistajien vaatimuksesta näiden osakkeet.

Luottovastuutapahtuma ymmärretään yleensä yrityksen joukkolainojen yhteydessä tapahtumaksi, jossa yritys on estynyt maksamaan joukkolainaan liittyvää suoritusta (kuponkikorko ja mahdollinen pääoman takaisinmaksu). Englanninkielellä käytetään termiä default on a bond. Tämä ei vielä tarkoita sitä, että yritys olisi mennyt konkurssiin, mutta siitä seuraa se, että joukkolainan omistajat usein saavat tiettyjä lisäoikeuksia päätettäessä yrityksen asioista.

Pahimmillaan tietenkin tilanne voi johtaa yrityksen konkurssiin. MV / 25.3.2013

Luovutusvoitto Myyntihinnan ja hankintahinnan erotus. Myyntivoitto.

Lyhyeksimyynä (*short selling*). Arvopapereiden (lähinnä osakkeet) myynti, kun niitä ei vielä omisteta. Usein myytävät arvopaperit kuitenkin lainataan kolmannelta osapuolelta.

Lyhyeksimyynnin tavoitteena on hyötyä sijoittajan odottamasta kurssien laskusta, jolloin osakkeet voidaan ostaa myöhemmin edullisemmin takaisin ja palauttaa osakkeet ne lainanneelle. Lainasta joudutaan usein maksamaan erillinen korvaus. MV / 27.12.2005

M

Maksuvalmius Yrityksen päivittäinen kyky suoriutua juoksevista maksuvelvoitteistaan. MV / 27.12.2005

Marginaali 1) Luotonannossa asiakkaalle viitekorkoon lisättävä pankin osuus. 2) Pankin koko marginaali on pankin otto- ja antolainauskorkojen välinen ero. 3) Arvopaperikaupassa marginaalina pidetään summaa, jonka asiakas joutuu tallentamaan arvopaperivälittäjän tilille voidakseen ostaa osakkeita.

Markkina-arvo Julkisessa noteerauksessa arvopaperille kulloinkin määräytyvä hinta. Yhtiön markkina-arvo saadaan kertomalla osakkeiden määrä yhden osakkeen päivän kurssilla.

Markkinahinta Markkinoilla arvopaperille muodostunut hinta. Käypä hinta.

Markkinakorko Markkinoilla kysynnän ja tarjonnan mukaan syntyvä rahan hinta.

Markkinaportfolio Markkinaportfolio muodostuu kaikista markkinoilla olevista sijoituskohteista (osakkeista, joukkolainoista, kiinteistöistä jne.). Koska näiden kaikkien arvon muutosta on vaikea mitata, käytetään markkinaportfolion synonyyminä usein kaikkien osakkeiden muodostamaa kokonaisuutta. Osakkeiden hintakehitystähän on helppo mitata pörssi-indeksillä. Katso myös **portfolio**.

Markkinariski Katso **systemaattinen riski**.

Markkinatakaaja Market maker. Yksilöidyistä instrumenteista osto- ja myyntitarjoukset jatkuvasti antamaan sitoutunut yhteisö. **Markkinoiden riskipremio** (*market risk premium*) Markkinoiden odotettu riskipremio on sijoittajien tuotto-odotus markkinaportfoliolle yli riskittömän sijoituskohteen. Yleinen käsitys on, että osakemarkkinoiden riskipremio on vuositasolla 4-6 prosenttia Suomessa. MV / 4.8.2008

Maturiteetti Jäljellä oleva aika korkoinstrumentin tai option erääntymiseen eli ns. juoksu-aika. Ilmoitetaan yleensä vuosina.

MBO Management buy out. Yrityskauppa, jossa toimiva johto ostaa yrityksen. Usein apuna on pääomasijoittaja.

Meklari Arvopaperinvälittäjän lukuun kauppaa tekevä henkilö. MV / 27.12.2005

Merkintä Osakkeiden ja joukkovelkakirjojen ostaminen liikkeeseenlaskun yhteydessä.

Merkintähinta Arvopaperista liikkeeseen laskettaessa perittävä hinta.

Merkintäoikeus Osakkeeseen liittyvä oikeus hankkia yhtiön uusia osakkeita osakeannissa. Usein merkintäoikeudet noteerataan erikseen pörssissä. MV / 27.12.2005

Merkintäpalkkio Sijoitusrahaston rahasto-osuutta merkittäessä perittävä palkkio. Usein noin prosentin luokkaa. MV / 27.12.2005

Merkintävaraus Osakeannissa ennakkoon tehtävä varaus ostettavien osakkeiden määrästä.

Mezzanine-rahoitus Katso **välirahoitus**.

Mid cap Keski-suuri pörssi-yhtiö. Yhdysvalloissa rajana pidetään miljardin dollarin markkina-arvoa. MV / 27.12.2005

MiFID on EU:n rahoitusmarkkinoita sääntelevä direktiivi (Markets in Financial Instruments Directive) eli rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi. MiFID astui voimaan 2007. Uudempi MiFID 2 (tai MiFID II) astuu voimaan vuoden 2018 alusta. MV / 23.08.2017

Minimivarianssiportfolio (minimum variance portfolio) Portfolio, joka minimoi tarkasteltavien arvopapereiden varianssin (samalla volatilitetin). Toisin sanoen, tarkasteltavista arvopapereista ei

pystytä millään muilla kombinaatioilla luomaan salkkua, jonka riski olisi pienempi. Katso oheinen kuvio. MV / 27.12.2005

Moderni portfolioteoria (*modern portfolio theory, MPT*) Katso **portfolioteoria**

Myyntioptio (*put option*) Optio, jonka ostajalla on oikeus toteutusajankohtana myydä option kohde-etuutena olevat arvopaperit toteutushintaan tai saada option positiivinen nettoarvo. MV / 21.12.2005

N

Nimellisarvo Arvo, joka on merkitty arvopaperiin tai saamistodistukseen ja joka osoittaa tavallisesti sen alkuperäisen arvon. Nykyään nimellisarvon ilmoittaminen ei ole pakollista. MV / 21.12.2005

NM-lista New Market -lista eli Nuori markkina -lista, joka on tarkoitettu Helsingin pörssin pienimmille yrityksille.

Nollakuponkilaina Sijoitustodistus, joka ei maksa erääntyessään korkoa. Siksi lainan hinta on alle nimellisarvonsa eli korko muodostuu nykyarvon ja nimellisarvon erotuksesta.

Noteeraus Arvopaperin hinnan määräytyminen julkisessa kaupassa.

NPV Net Present Value eli nettonykyarvo. Käytetään investointien kannattavuutta arvioitaessa.

Investointikulusta vähennetään tuottojen nykyarvot. Jos tuottojen nykyarvo ylittää investoinnin eli investoinnilla on positiivinen nettonykyarvo, on investointi kannattava.

NYSE New York Stock Exchange on yksi maailman suurimmista arvopaperipörsseistä. Linkki [<http://www.nyse.com>]. MV / 21.12.2005

O

Omavaraisuusaste Rahoitusrakenteen tunnusluku, joka kertoo oman pääoman osuuden yrityksen liiketoimintaan sitoutuneesta koko pääomasta.

OMXH-indeksit Helsingin Pörssin laskemat osakkeiden hintakehitystä kuvaavat indeksit, joiden perusarvo on 1000 (28.12.1990). MV / 4.12.2005

OMXH-portfoliaindeksi Helsingin Pörssin laskema osakeindeksi, joka kuvaa kaikkien pörssiosakkeiden arvonkehitystä. Yhden yhtiön paino indeksissä on rajoitettu 10 prosenttiin. MV / 4.12.2005

OMXH-yleisindeksi Helsingin Pörssin laskema osakeindeksi, joka kuvaa pörssiosakkeiden arvonkehitystä. Kunkin yhtiön paino määräytyy sen markkina-arvon mukaan. Nokian osakkeen liikkeillä on ollut yleisindeksissä viime vuosina hyvin suuri paino korkean markkina-arvonsa vuoksi. MV / 4.12.2005

OMXH 25 -indeksi Helsingin pörssin laskema osakeindeksi, joka kuvaa 25 vaihdetuimman päälistan osakesarjan hintakehitystä. Yhden yhtiön paino indeksissä on rajoitettu 10 prosenttiin. MV / 7.12.2005

OMXH25-termiini FOX-indeksiin perustuva johdannaisinstrumentti, indeksitermiini. MV / 7.12.2005

Optio Sopimus, johon liittyy oikeus, mutta ei velvollisuutta ostaa tai myydä option kohde-etuus tietynä aikana tai päivänä ennalta sovittuun hintaan. Kohde-etuus voi olla esimerkiksi osake, indeksi tai mikä tahansa muu hyödyke. Option ostajalla on oikeus toteutusajankohtana, toteutushinnan suoritusta vastaan optiolajin ja tuotemääritysten mukaan, joko ostaa (osto-optio) tai myydä (myyntioptio) option kohde-etuutena olevat arvopaperit tai saada option positiivinen

nettoarvo. Option myyjällä eli asettajalla on vastaava velvollisuus myydä (osto-optio) tai ostaa (myyntioptio) option kohde-etuutena olevat arvopaperit tai suorittaa option positiivinen nettoarvo.

Optiolaina Joukkolaina, johon liittyy lainan lisäksi liikkeeseenlaskijan osakkeiden merkintään oikeuttavia **optiotodistuksia**. Optiotodistukset voidaan erottaa lainasta ja niillä voidaan käydä kauppaa erikseen. Yritykselle optiolainan korkokustannus on puhdasta joukkolainaa edullisempi, koska sijoittajat tyytyvät pienempään kuponkikorkoon saamiensa optioiden vuoksi. MV / 7.12.2005

Option aika-arvo Option hinnan ja perusarvon välinen erotus. Option hinta eli preemio koostuu aika- ja perusarvosta. Perusarvolla tarkoitetaan option arvoa, jos sen toteutusajankohta olisi juuri sillä hetkellä. Perusarvo ei voi olla negatiivinen, sillä optiota ei ole pakko toteuttaa. Aika-arvo muodostuu kohde-etuuden mahdollisesta arvonnoususta (osto-optio) tai -laskusta (myyntioptio) ennen toteutusajankohtaa. Vaikka perusarvo olisi nolla, optiolla on aina aika-arvoa. Option aika-arvo riippuu positiivisesti kohde-etuuden **volatiliteetista** ja jäljellä olevasta ajasta ennen toteutushetkeä.

Option delta Yksi optioiden herkkyyksmittareista eli ns. kreikkalaisista kirjaimista. Kertoo option arvon herkkyyden kohde-etuuden arvomuutokselle. Vastaa kysymykseen kuinka paljon option arvo muuttuu, kun kohde-etuuden arvo muuttuu yhden rahayksikön verran. Delta lähestyy suurimmillaan yhtä, kun option perusarvo on suuri.

Optiotodistus Warrantti, merkintäoptio. Osakkeen hankintaan määrätyn ehdoin ja määrätynä aikana oikeuttava merkintäoikeus. Osakeyhtiön itsensä liikkeelle laskemaan joukkovelkakirjalainaan liittyvä todistus. MV / 7.12.2005

Osake Osuus yhtiön osakepääomasta. Osakepääoma jakautuu yhtä suuriin osakkeisiin. Osake tuottaa oikeuden yhtiön voitonjakoon, etuoikeuden uusmerkintään ja osallistumisoikeuden yhtiökokoukseen.

Osakeanti Osakeyhtiön osakepääoman korotus laskemalla liikkeeseen uusia osakkeita.

Osakeindeksi Osakkeiden kurssikehitystä mittaava indeksi.

Osakeindeksilaina (equity linked bond, ELIB) Laina, jonka tuotto riippuu osin osakeindeksin kehityksestä. Usein lainalle ei makseta korkoa, koska sijoittajalla on mahdollisuus hyötyä positiivisesta markkinakehityksestä. Osakeindeksilainan etuna on pääoman turvaaminen (pl. kulut) sekä mahdollisuus positiiviseen tuottoon. Negatiivisena ominaisuutena on menetetty rahan aika-arvo, joka voi muodostua suhteettoman suureksi korvaukseksi. Lisäksi lainan jälkimarkkinat ovat usein hyvin epälikvidit. MV / 7.12.2005

Osakeindeksijohdannainen Johdannainen, jonka kohde-etuutena on tietyn indeksin mukainen laskennallinen osakekori.

Osakemyynti (seasoned equity offering, SEO) Osakeyhtiön olemassa olevien osakkeiden myynti uusille sijoittajille. Yritysten listautuessa osakeantien ja -myyntien yhdistelmät ovat tavallisia, kun vanhat omistajat myyvät omia osakkeitaan ja samalla liikkeeseen lasketaan uusia osakkeita. MV / 27.12.2005

Osakerahasto Osakkeisiin sijoittava sijoitusrahasto.

Osakesarja Osakeyhtiön erilaiset osakkeet, kuten kanta- ja etuoikeutetut osakkeet. Osakesarjojen oikeus äänioikeuteen ja osinkoon erottaa ne toisistaan.

Osinko Yhtiön osakkailleen jakama voitto-osuus. Euroopassa osinko maksetaan usein kerran vuodessa, USA:ssa usein jopa neljä kertaa vuodessa. MV / 27.12.2005

Osto-optio (*call option*) Optio, jonka ostajalla on oikeus toteutusajankohtana ostaa option kohde-etuutena olevat arvopaperit toteutushinnan suoritusta vastaan tai saada option positiivinen nettoarvo. MV / 21.12.2005

OTC Over-The-Counter. Arvopapereiden kauppaa suoraan kahden osapuolen välillä ilman pörssin välitystä. MV / 27.12.2005

P

Pankkiiriliike Sijoituspalveluyritys, joka välittää arvopaperikauppoja, tarjoaa omaisuudenhoito- ja muita sijoituspalveluita, mutta ei voi ottaa talletuksia yleisöltä.

PEG Osakkeen P/E-luku jaettuna osakekohtaisen tuloksen (EPS) keskimääräisellä (historiallisella) vuosikasvulla. PEG-lukua käytetään varsinkin kasvuyhtiöiden arvon määrittämisessä. Jos PEG on alle yhden, osakkeen arvossa voi olla nousuvaraa. Yli yhden oleva PEG-luku saattaa kertoa yliarvostuksesta. MV / 27.12.2005

P/E-luku Price/Earnings-luku, josta käytetään myös nimitystä voittokerroin. Ilmaisee osakkeen hinnan ja yhtä **osaketta kohden lasketun voiton suhteen**. Se kertoo, monenko vuoden osakekohtaisella voitolla pystyisi maksaman osakkeen hinnan, jos voitto pysyisi samansuuruisena. Korkea P/E-luku kertoo yleensä kovista kasvu- ja tulosodotuksista. Yritysten osakkeen "kalleuden" tai "halpuuden" vertailu P/E-lukujen välillä on hyvin ongelmallista johtuen useista osakkeen hintaan (P) vaikuttavista tekijöistä.

Portfolio (*portfolio*) Katso **arvopaperisalkku**

Portfolioteoria (*portfolio theory*) Markowitzin vuonna 1952 esittämä teoria, jonka mukaan sijoituksen riskiä voidaan pienentää hajautuksen avulla. Teoria avulla voidaan laskea ns. rintamasalkku, joka kertoo miten sijoitussalkun painot eri arvopapereiden välillä kannattaa valita parhaalla mahdollisella tavalla kun sijoittaja kertoo odotuksensa ko. arvopapereiden tuotoista, volatiliteteeteistä sekä keskenäisistä korrelaatioista. Tämän jälkeen sijoittajan tulee vain valita ko. rintamalta sopiva tuotto-riskitaso ja tehdä sen mukaiset sijoituspäätökset. Huomaa, että teorian pohjalta saatu salkku on paras mahdollinen sijoittajan odotusten suhteen. Jos maailma ei toteudu kuten sijoittaja on odottanut (kuten se tuskin koskaan tekee), jälkikäteen voidaan hakea parempiakin salkkuja. Teoria kertoo kuitenkin optimaalisen tavan järjestää oma salkku omien odotusten suhteen. Portfolioteoria muodostaakin nykyisen rahoitusteorian keskeisen ytimen. Käytetään myös nimitystä **moderni portfolioteoria**. MV / 7.8.2008

Post-moderni portfolioteoria (*post-modern portfolio theory, PMPT*) on nimitys tavoille, jolla Markowitzin portfolioteoriaa on muokattu huomioimaan sitä, että toteutuneet tuotot eivät ole normaalijakautuneita (MPT:n tekemä taustaolettamus). Useimmissa tarkasteluissa tämä johtaa ns. downside-riskin huomioimiseen varianssi (volatiliteteetin) sijasta, mutta muuten analyysi etenee hyvin samantapaisesti. Eroavuuksia eri malleissa tulee siitä miten downside-riskiä mitataan -- usein lähtökohdaksi otetaan tuottotavoitteen alittava osa tuottojakaumaa. Ks. myös **moderni portfolioteoria**. MV / 24.5.2017

Prelista Helsingin pörssin lista, jolle yhtiö voidaan ottaa kaupankäynnin kohteeksi ennen varsinaista listautumista.

Premio Tietyn arvon yli menevä hinta tai arvo. MV / 4.12.2005

Private placement Yksityisen sijoittajan tai sijoittajaryhmän tekemä sijoitus yritykseen. MV / 27.12.2005

Program trading Tietokoneohjelmien avulla tapahtuva automaattinen osakkeiden osto ja myynti tiettyjen rajahintojen mukaan. Program trading on aika ajoin nähty syypääksi äkillisiin ja suuriin pörssiromahduksiin kuten syksyllä 1987.

Prolongointi Diskonttauksen vastakohta, jolla rahalle voidaan laskea myöhempää ajankohtaa vastaava arvo. Katso myös **rahan aika-arvo**. MV / 4.12.2005

Provisio Välitys- tai myyntipalkkio.

Päälista Helsingin Pörssin päälista, jossa noteerataan pörssin suurimmat yhtiöt.

Pääomahyödykkeiden hinnoittelumalli CAPM-mallin harvoin käytetty suomenkielinen

vastine. MV / 16.1.2006

Pääomalaina Joukkovelkalaina tai vaihtovelkakirjalaina, jonka takaisinmaksu ja koronmaksu riippuvat yhtiön tuloksesta. Lainapääoma merkitään taseeseen omaksi pääomaksi.

Pääomamarkkinat Pitkäaikaisen (yli 1 v) rahoituksen markkinat. Jakautuu vieraan pääoman markkinoihin eli lainamarkkinoihin ja oman pääoman markkinoihin eli ensisijaisesti osakemarkkinoihin. MV / 27.12.2005

Pääomasijoittaja (venture capitalist) Sijoittaja tai rahasto, joka pyrkii hakemaan tuottoa nuorista vielä listaamattomista kasvuyrityksistä. Tuotto saadaan joko viemällä yritys pörssiin tai myymällä se eteenpäin. Suosituimpia sijoituskohteita ovat nopeasti kasvavat teknologiayritykset. Pääomasijoittamista kutsutaan myös riskisijoittamiseksi. MV / 27.12.2005

Pääomasijoittaminen Pääomasijoittaminen on sijoitusten tekemistä sellaisiin julkisesti noteeraamattomiin yrityksiin, joilla on hyvät kehittymismahdollisuudet. **Pääomasijoittaja** ei ole pysyvä omistaja, vaan pyrkii irtautumaan yrityksestä sovitun suunnitelman mukaisesti. Pääomasijoittamisesta lisätietoa löytyy Suomen pääomasijoittajat ry:n [<http://www.fvca.fi>] sivuilta. MV / 4.12.2005

Pääomatulo Verotuksessa käytetty termi. Sijoitetusta pääomasta saadut tulot, kuten korot, osingot, vuokrat ja voitto-osuudet. MV / 27.12.2005

Pääomaturvattu sijoittaminen Pääomaturvattu sijoittaminen on sijoitusten tekemistä ns. strukturoituihin tuotteisiin, joiden tuotto riippuu tuotteen kohde-etuuden (esim. indeksin) arvon kehityksestä. Jos tuotto on negatiivinen, saavat sijoittajat kuitenkin sijoittamansa pääoman takaisin ellei liikkeeseenlaskija ole mennyt konkurssiin (ns. liikkeeseenlaskijariski). Lisätietoa löytyy Suomen Strukturoitujen Sijoitustuotteiden yhdistys ry:n [www.sijoitustuotteet.fi] sivuilta. MV / 4.11.2012

Pääomaverokanta Pääomatulosta maksettava vero. Vuoden 2013 alusta 30 prosenttia ellei pääomatulot ylitä 50 000 euroa. MV / 4.11.2012

Pörssierä Jokaiselle pörssissä noteeratulle osakkeelle on määrätty tietty määrä osakkeita, jolle voidaan noteerata kurssi. Kauppaa voi käydä pienemmilläkin erillä. MV / 4.12.2005

Pörssiyhtiö Julkisesti noteerattu yhtiö, jonka osakkeilla käydään kauppaa pörssissä. MV / 4.12.2005

Q

Quick ratio Kuvaa yrityksen maksuvalmiutta, rahoitusomaisuuden suhde lyhytaikaisiin velkoihin.

R

Rahamarkkinat Valtion, yritysten ja yhteisöjen lyhytaikaisten (korkeintaan 12 kk) sijoitusten ja luottojen, yritystodistusten, sijoitustodistusten ja valtion velkasitoumusten markkinat.

Rahan aika-arvo Rahan arvo on dynaaminen käsite; 1000 euroa tänään on arvokkaampi kuin 1000 euroa vuoden päästä, koska nyt saatavat eurot voidaan sijoittaa tuottoisasti esim. pankkitilille korkoa kasvamaan vuodeksi, jolloin vuoden päästä summa olisi 1000 euroa lisättynä koroilla. Jotta eri ajanhetkinä saatavia rahavirtoja voitaisiin vertailla keskenään, täytyy rahan aika-arvo ottaa huomioon. Tämä tapahtuu **diskonttaamalla** tai **prolongoimalla**.

Rahastoanti Osakkaille maksuton osakeanti, jossa uudet osakkeet maksetaan omaan pääomaan kuuluvasta rahastosta.

Rahasto-osuus Sijoitusrahaston osuus, joista rahaston pääoma koostuu. Rahaston pääoma jakautuu yhtä suuriksi osuuksiksi.

Rahastojen rahasto (*Fund of Funds, FOF*) Sijoitusrahasto, joka sijoittaa toisiin rahastoihin.

Rahastojen rahasto pyrkii valitsemaan sijoittajan puolesta parhaat rahastot sijoituskohteiksi. Samalla

se hyödyntää hajautushyötyä. Haittapuolena on se, että sijoittaja joutuu usein maksamaan kahdet rahastojen hallinnointipalkkiot.

MV / 14.1.2007

Rahastoyhtiö Sijoitusrahastoa tai useita rahastoja hoitava yhtiö.

Rahoitusmarkkinat Markkinat, joiden tehtävänä on saattaa rahantarvitsijat ja -tarjoajat yhteen.

Rahoitustarkastus Pankki- ja rahoituslaitosten sekä arvopaperimarkkinoiden toimintaa Suomessa valvova viranomaisena. Linkki kotisivulle [<http://www.rahoitustarkastus.fi>]

Reaalioptio Option kaltainen mahdollisuus tehdä valinta. Esimerkiksi kaivosyrityksellä on usein optio sulkea kaivos, jos louhitun materiaalin hinta laskee liian alas.

Rekyyli Osakkeiden kurssikehityksen äkillinen heilahdus vastakkaiseen suuntaan. Jyrkän nousun aikana voi tulla hetkellinen lasku ja laskun aikana äkillinen käänös ylöspäin. Seuraa usein markkinoiden ylireagoointia johonkin uutiseen tai tapahtumaan.

Relatiivinen riskiaversiokerroin (*Relative risk aversion coefficient*) Kertoo yksilön aversion riskisijoituksiin, joissa tappio ja voitto ovat osa yksilön nykyisestä varallisuudesta. Yleensä rahoitusteoriassa lähdetään siitä, että kertoimen arvo on nollan ja viiden välillä. MV / 4.12.2005

Riski Epäonnistumisen vaara tai mahdollisuus, epävarmuus tuotosta. Riskiä mitataan usein poikkeamana odotetusta. Jos sijoituskohte on riskitön, on tuotto tiedossa etukäteen ja sen toteutumisesta ei ole epävarmuutta. Riskiä mitataan usein esim. **volatiliteetilla** tai **beetalla**. MV / 27.12.2005

Riskin hajauttaminen Sijoittamalla varat useisiin eri osakkeisiin tai korkoinstrumentteihin voi pienentää riskiä.

Riskipremio Sijoittajan sijoittaessa riskilliseen arvopaperiin, hän odottaa kompensatiota riskistä. Riskipremio mittaa sijoittajan tuottovaatimusta yli riskittömän sijoitusvaihtoehdon. Ks. myös **markkinoiden riskipremio**.

Riskitön arvopaperi Riskittömän arvopaperin tuotosta ei ole mitään epävarmuutta. Riskittömän arvopaperin haltija tietää siis etukäteen saamansa tuoton eikä siihen liity mitään riskiä. Usein riskittömyys ymmärretään nimellisenä riskittömyytenä, ei reaalisenä. Riskittömän arvopaperin synonyyminä käytetään usein valtion velkasitoumusta. Käytännössä riskitöntä korkoa mitataan esimerkiksi **euriborkoroilla**. Riskitön korko on tärkeä tekijä esimerkiksi **CAPM-mallissa**. MV / 4.12.2005

Road show Osakkeiden, yritysten tai joukkolainojen markkinointitilaisuuksien sarja sijoittajille. Yhtiöt esittelevät itseään sijoituskohteina (institutionaalisille) sijoittajille. MV / 4.12.2005

ROE (*Return on Equity*). Oman pääoman tuotto prosentti. Kertoo yrityksen kannattavuudesta. MV / 4.12.2005

ROI (*Return on Investment*). Sijoitetun pääoman tuotto prosentti yrityksen varoilleen ansaitsemasta tuotosta. MV / 4.12.2005

Roskalaina (*Junk bond, high-yield bond*) Joukkolaina, jonka laskijan luottokelpoisuus on luokiteltu huonoksi eli yrityksen konkurssin riski on kasvanut huomattavasti. Tuotto ja riski ovat tavallista joukkolainaa korkeampia. MV / 4.12.2005

RSI (*Relative Strength Index*). **Teknisen analyysin** menetelmiin kuuluva RSI-indeksi mittaa osakkeen kurssikehitystä suhteessa saman markkinan yleisindeksiin. MV / 4.12.2005

S

Satunnaiskulkua (*Random walk*). Teoria arvopapereiden hinnan muuttumisesta, jonka mukaan tulevia muutoksia ei voi ennustaa jo tapahtuneiden muutoksien perusteella. **Tehokkailla markkinoilla** hintaprosessi toteuttaa satunnaiskulkua, koska markkinoille tuleva uusi informaatio on satunnaista. MV / 4.12.2005

Saturaatio Kyllästyminen. Markkinat eivät enää kasva jonkun tuotteen osalta. Tarjonta alkaa

ylittää kysynnän.

SEC U.S. Securities and Exchange Commission valvoo Yhdysvaltojen rahoitusmarkkinoita. Linkki kotisivulle [<http://www.sec.gov/>].

Sekaemissio Osakeanti, jossa osakepääoman korotus toteutetaan sekä uusmerkintänä että rahastoantina.

Seurantavirhe (*Tracking error*) Kuvaa kuinka hyvin sijoitusrahasto on jäljitellyt vertailuindeksiä. Jos seurantavirhe on ollut viisi prosenttia, on salkun tuotto poikennut $\hat{\pm}5$ prosenttia vertailuindeksin tuotosta. Seurantavirheestä käytetään myös nimitystä **aktiiviriski**. MV / 4.12.2005

Senioriteetti (*Seniority*) Senioriteetti on joukkolainoihin liittyvä termi, jolla kuvataan tilannetta, joissa jollain lainoilla voi olla etuoikeus yrityksen varoihin maksukyvyttömyystilanteessa. Virallisempi käänös senioriteetille on lainojen **etuoikeusasema**. MV / 23.08.2017

Siemenrahoitus (*Seed financing*) Pääomasijoitus alkuvaiheessa olevaan yritykseen. Alkuvaiheessa olevalla yrityksellä ei usein ole pitkää historiaa eikä suurta liikevaihtoa. Lisäksi yritys tuottaa usein tappiota. MV / 4.12.2005

Sharpen mittari (*Sharpe ratio*) Sijoitussalkun (erityisesti sijoitusrahaston) menestymiseen käytetty mittari. Sharpen mittari lasketaan jakamalla kohteen ylituotto sen ottamalla riskillä. Näin erilaisia sijoituskohteita voidaan verrata keskenään. Mitä suurempi luku, sitä paremmin sijoitus on tuottanut suhteessa riskiinsä. Sharpen mittarissa riskiä mitataan volatiliteetilla. Useita muitakin menestymisen mittareita on kehitetty ja ne poikkeavat lähinnä sen suhteen, miten ne mittaavat riskiä. MV / 4.12.2005

Sijoittajasuhteet (Investor Relations, IR) Pörssiyhtiöiden hoitamat yhteydet sijoittajiin, sijoitustutkijoihin ja toimittajiin tiedon välittämiseksi yhtiöstä sijoituskohteena. Sijoittajasuhteista vastaa usein erillinen henkilö, mutta viime kädessä sijoittajasuhteista vastaa toimitusjohtaja. Ks. Suomen IR-yhdistys [<http://www.firs.fi/>]. MV / 4.12.2005

Sijoituspalveluyritys Pankki tai pankkiiriliike, joka välittää arvopaperikauppoja ja tarjoaa omaisuudenhoito- ja muita sijoituspalveluja.

Sijoitusrahasto (*Fund*) Osakkeista ja muista arvopapereista koostuva rahasto, josta voidaan myydä osuuksia sijoittajille.

Sijoitussidonnainen vakuutus Sijoituksen ja vakuutuksen yhdistelmä. Tyypillinen esimerkki on vapaaehtoinen eläkevakuutus. MV / 4.12.2005

Sijoitustodistus Lyhytaikainen, usein 1-12 kuukauden, jälkimarkkinakelpoinen velkakirja. Usein sijoitustodistus viittaa juuri pankin sijoitustodistuksiin, mutta myös yritykset (yritystodistus), kunnat (kuntatodistus) ja valtio/Suomen Pankki voivat laskea liikkeelle sijoitustodistuksia. Sijoitustodistukset ovat käytännössä usein bullet-lainoja ja **nollakuponkilainoja**, joten ne myydään diskontolla. MV / 28.12.2005

Sijoitusyhtiö Yhtiö, jonka päätoimialana on osakkeiden ja yritysten omistus.

Sisäinen kauppa Arvopaperikauppa, jossa sama välittäjä on sekä ostajan että myyjän edustaja.

Sisäpiiri, sisäpiiritieto (*Insider information*) Henkilöt, joilla on luottamuksellista arvopaperin kurssiin vaikuttavaa tietoa. Sisäpiiritiedon hyväksikäyttö on rangaistava teko. MV / 4.12.2005

Small cap Markkina-arvoltaan pieni yritys (esim. alle miljoonan euron). Suomessa lähinnä I-listan ja NM-listan yhtiöt. Yhdysvalloissa small capit ovat alle miljardin dollarin arvoisia yhtiöitä. MV / 21.12.2005

Spekulaatio (*speculation*) Voimakkaaseen näkemykseen markkinoiden lyhyen aikavälin kehityksestä perustuva investointi. Tavoitteena tehdä nopeita voittoja. MV / 21.12.2005

Spread Osto- ja myyntihinnan ero markkinoilla. Tehokkailla likvideillä markkinoilla osto- ja myyntihinnat ovat lähellä toisiaan. Usein spreadia mitataan prosentteina keskimääräisestä hinnasta. MV / 4.12.2005

Strukturoitu laina Katso **indeksisidonnainen laina**. MV / 21.12.2005

Suunnattu osakeanti Osakkeiden merkintämahdollisuutta tarjotaan määrätulle ryhmälle siten, että kaikilla osakkeenomistajilla ei ole yhtäläistä oikeutta merkitä osakkeita osakepääoman

korotuksessa.

Swap Vaihtosopimus. Yleisimpiä ovat koron-, valuutan- tai molempien vaihtosopimuksia. Katso **korkoswap**. MV / 21.12.2005

Syklinen osake Osake, jonka arvoon suhdanteiden muutokset vaikuttavat hyvin paljon, esimerkiksi metsä- ja raskaan metalliteollisuuden osakkeet.

Systemaattinen riski eli markkinariskiksi. Se osa riskistä, jota ei edes hajautuksen avulla voida poistaa. Epäsysteemiat ja systeemiat riski muodostavat yhdessä sijoituskohteen kokonaisriskin kuten oheinen kuvio osoittaa. Yleisen kurssikehityksen vaikutus yksittäiseen arvopaperiin. Mitataan **beeta-kertoimella**. MV / 28.12.2005

Säilytysyhteisö Rahastoyhtiön toimeksiannosta sijoitusrahaston omistamia arvopapereita säilyttävä pankki tai pankkiiriliike.

T

Tapahumatutkimus (*event study*) Rahoitustutkimuksen keskeinen työvälinen markkinareaktioiden tutkimiseen uuden tiedon yhteydessä. Yleisesti mielenkiinnon kohteena on ilmoituksen (esim. osakeanti tai fuusio) vaikutus yrityksen arvoon. Tapahumatutkimusta käytetään yleisesti myös markkinoiden (keskivahvan) tehokkuuden testaamisessa. MV / 16.1.2006

Tarjousesite (prospectus) Sijoitusmuistio tai listalleottoesite. Arvopapereiden liikkeeseen laskun yhteydessä laadittava esite, jossa kerrotaan määrättyt tiedot sijoituskohteesta. MV / 21.12.2005

Tarkkailulista Pörssilistan osa, johon on siirretty esimerkiksi yrityssaneerauksissa tai selvitystilassa olevien yhtiöiden osakkeita. Listalla olevilla osakkeilla käydään aivan normaalisti kauppaa. Suomessa tarkkailulistalla olevien osakkeiden nimen perässä on suluisa T. MV / 28.12.2005

Tasalyhenteinen laina Lainaa, joka maksetaan takaisin käyttäen yhtä suuria lyhennyksiä. Lyhennyksen päälle lisätään korko, joka pienenee jäljellä olevan lainasumman pienentyessä jos korko ei nouse. MV / 21.12.2005

Tehokkaiden markkinoiden oletus (Efficient Market Hypothesis) Malli, jonka mukaan kaikki markkinoille tuleva informaatio heijastuu välittömästi arvopapereiden hintaan. Yksikään markkinoilla toimiva osapuoli ei voi järjestelmällisesti voittaa markkinoita yleisesti tiedossa olevaa aineistoa analysoimalla. Amerikkalainen professori Fama jakoi 1970 tehdyssä tutkimuksessaan tehokkuuden heikkoon, keskivahvaan ja vahvaan tasoon (sekä periaatteessa täysin tehottomiin). Heikosti tehokkailla markkinoilla aikaisempaa hinta- ja volyymiaineistoa analysoimalla ei voi päihittää markkinoita. Keskivahvoilla markkinoilla myös muun julkisen informaation (mm. tilinpäätösten) käyttö ennustetarkoituksessa on turhaa, koska sen sisältö on jo huomioitu hinnoissa. Vahvoilla markkinoilla myös yrityksen sisäpiirin hyväksikäyttö on mahdotonta, sillä sekin on hinnoiteltu sisälle hintoihin. Käytännössä markkinat eivät ole aina edes keskivahvasti tehokkaat. MV / 21.12.2005

Tekninen analyysi (technical analysis) Pyrkii ennustamaan arvopapereiden hinnankehitystä aiemmasta hintakehityksestä erilaisten tilastollisten tai muiden matemaattisten mallien avulla ja luomaan niiden perusteella kannattavia kaupankäyntistrategioita. Heikosti tehokkailla markkinoilla tekninen analyysi ei kannattavaa. Vrt. **fundamenttianalyysi**. MV / 28.12.2005

TER-luku (Total Expenditure Ratio) Rahastojen käyttämä tunnusluku, joka kertoo kuinka paljon prosentteina rahaston kulut ovat rahaston pääomasta. MV / 04.10.2010

Termini Johdannaisinstrumentti, jonka ostajalla on päättymispäivänä joko velvollisuus ostaa kohde-etuutena oleva arvopaperi tai suorittaa ostamansa termiin sopimushinnan ja päiväarvon positiivinen erotus. Termiin myyjällä on päättymispäivänä velvollisuus myydä kohde-etuutena oleva arvopaperi tai suorittaa termiin päiväarvon ja myymänsä termiin sopimushinnan

positiivinen erotus.

TLP Traded Life Policy on USA:ssa yleistynyt jälleenmyyty henkivakuutus. Myyjä myy tällöin oman henkivakuutuksensa ja sen myötä aikanaan tulevan korvauksen ostajalle (mahdollisesti koska hänellä on niitä useita tai se on tullut tarpeettomaksi). Ostaja maksaa tulevaisuudessa saamastaan korvauksesta. Ostaja pyrkii parhaansa mukaan arvioimaan myyjän eliniän, jotta hän pystyy arvottamaan sen. MV / 21.12.2005

Toimeksianto Osakekaupassa välittäjälle jätetty osakkeen osto- tai myyntitoimeksianto.

Toissijaismarkkinat eli sekundaarimarkkinat. Osakkeiden toissijaismarkkinoilla eli jälkimarkkinoilla sijoittajat myyvät ja ostavat osakkeita toisiltaan. Osakemarkkinoilla suurin ja likvidein jälkimarkkina on pörssi.

Tracking error Katso **seurantavirhe**.

Tulos/osake Katso **EPS**.

Tuottoindeksi (*return index*) Osakeindeksi, joka huomioi myös osinkojen vaikutuksen tuottoon. Julkisuudessa seurataan usein **hintaindeksiä**. Tutkijat puolestaan käyttävät pääsääntöisesti tuottoindeksiä tutkimuksissaan. MV / 7.12.2005

Tuottokäyrä (*yield curve*) Kertoo eri pituisten joukkolainojen tuoton. Matemaattisesti sisäinen korko, jolla joukkolainan kassavirtojen nykyarvo vastaa lainan markkinahintaa.

Eroaa **korkokäyrästä** siinä, että tuottoa laskettaessa diskonttauksessa on sama diskonttokorko kaikille kassavirroille. MV / 28.12.2005

Tuottopaperi ja -osake Kansanomainen nimitys osakkeesta, joka maksaa hyvää osinkoa.

Tuottorahasto Sijoitusrahasto, joka jakaa vuosittain osan voitostaan **voitto-osuuksina** rahasto-osuudenomistajille. MV / 28.12.2005

Täsmäytyspäivä Arvo-osuusjärjestelmässä päivä, jonka mukaisen omistajaluettelon perusteella määräytyvät oikeudet osinkoon, osakeantiin ja yhtiökokoukseen osallistumiseen.

U

Uusmerkintä Maksullinen osakeanti. Usein vanhat omistajat saavat etusijan merkitä osakkeita tietystä suhteesta nykyiseen omistukseensa. MV / 28.12.2005

Underwriter Investointipankki, joka ostaa arvopaperit liikkeelle laskevalta yritykseltä ja myy ne markkinoille (emissio).

V

Vaihtosopimus Ks. **Swap**. MV / 4.12.2005

Vaihtovelkakirjalaina (convertible bond) Osakeyhtiön liikkeeseen laskema velkakirja, joka voidaan lainaehdojen mukaan vaihtaa yhtiön osakkeisiin. Tällöin laina muuttuu yhtiön osakepääomaksi. Yrityksen näkökulmasta vaihtovelkakirjalaina on alkuvaiheessa edullisempi rahoitusmuoto, koska velalle ei tarvitse maksaa niin korkeaa tuottoa kuin **joukkolainalle** lainan vaihtomahdollisuuden vuoksi. MV / 16.1.2006

Valtion velkasitoumus Valtion liikkeelle laskema jälkimarkkinakelpoinen velkakirja, jonka laina-aika on korkeintaan 12 kuukautta. Ks. **nollakuponkilaina**. MV / 27.12.2005

VaR (Value at Risk) VaR on yksi uusimmista tavoista mitata sijoitussalkun kokonaisriskiä. Se kertoo tietyllä todennäköisyydellä tietyssä ajassa rahamäärän, jonka verran sijoitussalkun arvo voi laskea. Käytössä erityisesti pankkien ja vakuutusyhtiöiden riskienhallinnassa. MV / 27.12.2005

Varainsiirtovero Kiinteistön ja arvopaperin luovutuksen yhteydessä valtiolle maksettava vero, entinen leimavero. Pörssiosakkeiden kaupasta varainsiirtoveroa ei makseta. MV / 27.12.2005

Varianssi (*variance*) **Volatiliteetti** korotettuna toiseen potenssiin. Mittaa volatiliteetin lailla kuinka paljon arvopaperin tuotto (ja siten välillisesti hinta) liikkuu ylös ja alas. MV / 27.10.2006

Verotusarvo Verotusta varten omaisuuskohteelle verovuonna määrätty euromääräinen arvo. Verotusarvo on yleensä markkina-arvoa alhaisempi.

Velkaantumisaste Kuvaa velkojen ja oman pääoman erien välistä suhdetta, velkaantuneisuutta.

Venture capital Yleisnimitys **pääomasijoittajan** listaamattomaan yritykseen sijoittamalle pääomalle. Usein käytetään yleisnimitystä riskipääoma. MV / 27.12.2005

Vertailuindeksi (benchmark index) Vertailuindeksi on osakkeen tai rahaston vertailukohde.

Rahaston tavoitteena on usein saavuttaa vertailuindeksiä parempi ja/tai vähäriskisempi tuotto. MV / 27.12.2005

Vipurahasto Sijoitusrahasto, joka käyttää johdannaisia sekä lisätuoton tavoitteluun korkeammalla riskillä että salkun suojaamiseen. Ulkomailla myös velan käyttö on mahdollista vivun aikaansaamiseksi.

Voittajan kirous Ilmiöllä viitataan (huonosti informoidun) piensijoittajan taipumukseen saada osakeannissa pienempi allokaatio, kun hinta olisi edullinen ja suurempi, kun hinta on kallis.

Voitto-osuus Sijoitusrahaston omistajilleen jakama osuus. Usein vain **tuottorahastot** jakavat voitto-osuuden. MV / 27.12.2005

Volatiliteetti (*volatility*) Tietyn arvopaperin tuoton keskihajonta. Mittaa kuinka paljon arvopaperin tuotto (ja siten hinta) liikkuu ylös ja alas. Toimii samalla yhtenä sijoituskohteen kokonaisriskin mittarina. Ks. oheinen kuva. MV / 4.10.2006

Välirahoitus eli ns. mezzanine-rahoitus. Välirahoitus on ominaisuuksiltaan oman pääoman ja vieraan pääoman välimuoto. Tällä tarkoitetaan useimmissa tapauksissa sitä, että kyseessä oleva rahoitusmuoto on ensiksi vieraan pääoman ehtoista, mutta se voi myöhemmin muuttua oman pääoman ehtoiseksi. Yleisimmät välirahoituksen muodot ovat **vaihtovelkakirjalainat**, **optiolainat** ja **pääomalainat**. MV / 16.1.2006

W

WACC Weighted-Average Cost of Capital mittaa yrityksen koko pääoman tuottovaatimusta verojen jälkeen. Käytännössä WACC lasketaan ottamalla vieraan ja oman pääoman kustannusten painotettu keskiarvo. Vieraan pääoman laskennassa täytyy ottaa huomioon verojen vaikutus, koska vieraan pääoman korot voidaan vähentää verotuksessa. MV / 4.12.2005

Warrantti Yrityksen liikkeeseen laskema optiolaina koostuu kahdesta osasta: warranteista eli **optiodistuksista** ja varsinaisesta lainasta. Nämä voidaan erottaa ja myydä erikseen. Nykyään warrantteja lasketaan myös liikkeelle sellaisenaan kolmansien osapuolten taholta ja niillä käydään kauppaa pörssissä. Tällöin kyseessä on lähinnä optio, jolla on pitkä juoksuaika. MV / 21.12.2005

Y

Yhdistelmärahasto Sijoitusrahasto, joka sijoittaa sekä osakkeisiin että korkoinstrumentteihin. Sijoitussuhde määräytyy salkunhoitajan näkemyksen ja markkinatilanteen mukaan rahaston sääntöjen antamissa puitteissa. MV / 21.12.2005

Yhteiskuntavastuu (*Corporate Social Responsibility, CSR*) Yrityksen yhteiskuntavastuu on yrityksen osoittamaa vastuuta eri sidosryhmistä. Yhteiskuntavastuu jaetaan useisiin osa-alueisiin (ks. oheinen kuva). Tänä päivänä yhä useammat yritykset tekevät erillisen CSR-raportin yhteiskuntavastuuseen liittyvistä toimistaan. MV / 27.12.2012

Yhteisösjoiittaja Arvopaperimarkkinoilla suurilla erillä kauppa käyvä yhteisö tai säätiö, myös sijoitusrahasto. Käytetään myös nimitystä **institutionaalinen sjoittaja**. MV / 27.12.2005

Yhtiöveron hyvitysjärjestelmä eli avoier fiscal. Järjestelmä, jossa poistetaan yritystulon kaksinkertainen verotus hyvittämällä yhtiön maksama tulovero osakkaan verotuksessa.

Osingonsaajan ei tarvitse maksaa veroa osingoista, jos yrityksen maksama vero on yhtä suuri kuin saajan maksettavaksi tuleva vero. Suomen verotuksessa luovuttiin suurelta osalta avoier fiscalista 2006. MV / 27.12.2005

Yksityistäminen (*privatization*) Kunnan tai valtion omistaman yrityksen muuttaminen osittain tai kokonaan yksityisten omistamaksi. MV / 21.12.2005

Yleisindeksi (*general index*) Arvopaperimarkkinoiden hintatason kokonaistilannetta kuvaava suhdeluku, joka kuvaa esimerkiksi pörssin päälistan osakkeiden kurssikehitystä. Suomessa OMX Helsinki -indeksiä tai OMX Helsinki, painorajoitettu -indeksiä pidetään yleisesti parhaina yleisindekseinä. Yleisindeksiä käytetään yleisesti myös **markkinaportfolion** kehityksen mittarina. MV / 21.12.2005

Yleisölaina Joukkolaina, jonka liikkeellelaskija voi olla valtio, kunta tai yritys ja joka on suunnattu usein tavallisille sjoittajille. MV / 16.1.2010

Ylimerkintä Arvopaperia merkintään osakeannissa yli tarjotun määrän. Osakeannissa ylimerkintä johtaa tavallisesti sjoittajien alustavasti tekemien merkintäsitoumusten määrän leikkaamiseen, jolloin jokainen saa vain osan merkitsemiensä osakkeiden määrästä. MV / 21.12.2005

Yritystodistus Lyhyen aikavälin (usein 30-50 päivää) velkakirja. Yleensä suuren yrityksen liikkeelle laskema sjoitustodistus, joka on käytännössä **nollakuponkilaina**. Lainojen nimellisarvot ovat usein minimissään 100 000 euroa. Koska yrityksen laskevat niitä liikkeelle jatkuvasti, lasketaan na liikkeelle dokumentoinnin ja kustannusten pienentämiseksi usein ns. yrityslainaohjelman puitteissa. MV / 21.7.2013

Z

Zero Coupon Bond Katso **nollakuponkilaina**.

Ä

Äänioikeus Osakkeet tuottavat omistajalleen äänioikeuden yrityksen yhtiökokouksessa. MV / 4.12.2005

Ö

Öllyfutuuri Öllyfutuuri on futuurien tapaan sopimus, jossa toinen ostaa toiselta osapuolelta öljyä sovittuna tulevaisuuden hetkenä hintaan, joka määrätään futuurissa. Toisin sanoen, kauppahinta sovitaan futuurissa ennen toimitusta. Jos futuurihinta on spot-hinnan yläpuolella, odottavat markkinat öljyn hinnan nousevan. Maailman kuuluisin öljyfutuuriin kaupankäyntipaikka on New York Merchantile Exchange (NYMEX) [<http://www.nymex.com/>]. MV / 4.12.2005